

Bijlage

behorende bij brief nr.

BVD Nieuwsbrief

Jaargang 7 – nummer 2

31 juli 2002

INHOUDSOPGAVE

De PKK en KADEK op de EU-lijst van terroristische organisaties

Op 3 mei 2002 is besloten om de PKK op de EU-lijst van terroristische organisaties te plaatsen. Momenteel leeft de vraag of de KADEK, sinds april 2002 de opvolger van de PKK, eveneens op de EU-lijst moet worden geplaatst en welke ongewenste (neven)effecten dit met zich mee zal brengen.

NBC-terrorisme

Na de gebeurtenissen van 11 september 2001 is door de AIVD een dreigingsanalyse vervaardigd over de drijfveren en mogelijkheden van NBC-terrorisme.

Bijlage

behorende bij brief nr.

Laat 1000 taarten vliegen

Nederland heeft in de afgelopen jaren een aantal malen kennis gemaakt met het fenomeen taart gooien (= 'taarten') als politiek actiemiddel. In dit artikel wordt in het kort de geschiedenis geschetst van het 'taarten'.

EFFECTEN PLAATSING PKK EN KADEK OP DE EU-LIJST VAN TERRORISTISCHE ORGANISATIES

1. Effecten van EU-lijst terroristische organisaties binnen Turkse gemeenschap

Op drie mei 2002 is via het EU-publicatieblad bekend gesteld dat de Koerdische Arbeiderspartij PKK op de open EU-lijst van terroristische organisaties is geplaatst, hetgeen inhoudt dat financiële tegoeden op naam van de PKK bevroren dienen te worden. De naam van de Turks linkse organisatie DHKP/C prijkte reeds eerder op betreffende lijst en ook ten aanzien van deze organisatie zullen zo mogelijk financiële sancties worden getroffen. De effecten van het EU-besluit zijn tweesoortig. Allereerst is er sprake geweest van het uiten van ongenoegen door sympathisanten van de betreffende organisaties, met name die van de KADEK (voorheen PKK). Er hebben diverse protestacties in heel Europa, waaronder Nederland, plaatsgevonden. Een tweede effect is minder zichtbaar en betreft de anti-Turkse stemming die onder meer in Nederland lijkt te zijn ontstaan na plaatsing van de Turks-Koerdische cq. Turkse organisatie op de veelbesproken lijst.

KADEK heeft de Koerdische gemeenschap, na plaatsing van de PKK op de EU-lijst, opgeroepen om op een geweldloze manier hiertegen te protesteren. Het aantal protestacties in Nederland is tot nu toe beperkt in omvang gebleven. Er zijn handtekeningen verzameld en er werden enkele demonstraties en stille wakes gehouden. Vanuit de DHKP/C is overigens niet op vergelijkbare openlijke wijze uiting gegeven aan het EU-besluit tot plaatsing op de lijst van terroristische organisaties. Een verklaring hiervoor is dat deze organisatie de plaatsing zelf niet als onterecht ervaart – en er zelfs een zekere erkenning van haar belang aan ontleent – in tegenstelling tot de KADEK ten aanzien van de PKK.

Korte tijd na bekendmaking van de namen van organisaties die op de EU-lijst – in de media vaak "terreurlijst" genoemd – prijken, is er in Nederland onrust ontstaan bij onder meer exploitanten van grote evenementenhallen. Onduidelijkheid over de betekenis en reikwijdte van de EU-lijst heeft ertoe geleid, dat zij bang zijn geworden om financieel aansprakelijk gesteld te worden indien zij zalen verhuren aan organisaties die op de EU-lijst prijken.

2.1 KADEK in relatie tot PKK

Op basis van bestudering van de doelstellingen en intenties van de KADEK gedurende de afgelopen maanden, kan gesteld worden dat deze organisatie een voortzetting en tevens verbreding is van de PKK zoals deze zich gedurende laatste jaren heeft gemanifesteerd. De KADEK wil langs democratische, politieke en geweldloze weg aandacht vragen voor de situatie van Koerden in Turkije, Iran, Irak en Syrië. De PKK daarentegen streefde tot halverwege de jaren negentig naar autonomie voor Turkse Koerden en schuwde daarbij het gebruik van geweld niet. Eind jaren negentig is sprake geweest van een koerswijziging van de PKK die sindsdien op politieke wijze poogde een oplossing te bewerkstelligen voor de Koerdische kwestie in Turkije. Deze politieke koers kan gezien worden als beginpunt van de KADEK die zich in haar statuten als een legale en ondersteunende organisatie heeft gepresenteerd en de gevangen ex-PKK-leider Öcalan als voorzitter benoemd heeft. Dit is echter een symbolisch voorzitterschap. Het is nu aan het Koerdische volk zelf, waaronder voormalige PKK-aanhangers, om zich op voorgestelde wijze in te zetten voor een Koerdische vertegenwoordiging binnen de bestaande landsgrenzen. Het bovenstaande in acht nemend, is de AIVD van mening dat de huidige KADEK niet gelijkgesteld kan worden aan de voormalige PKK.

Bijlage

behorende bij brief nr.

NBC-TERRORISME

In de bij het jaarverslag over 2000 gevoegde notitie 'Terrorisme aan het begin van de 21e eeuw; dreigingsbeeld en positionering van de BVD' is ingegaan op het beschikbaar komen van nieuwe wapens voor terroristen. Tot die wapens worden onder andere nucleaire, biologische en chemische (NBC) wapens gerekend. In deze notitie werd al ingegaan op de mogelijke aspiraties van het Al Qaida netwerk ten aanzien van NBC-wapens. In de notitie werd echter als uitgangspunt genomen dat er barrières zijn, die terroristen ervan weerhouden om dergelijke wapens in te zetten. Barrières als een algemene weerstand tegen de inzet van dergelijke middelen.

Na de gebeurtenissen van 11 september 2001 lijken veel vroegere barrières niet meer te bestaan. Nooit eerder vielen er zoveel slachtoffers na een terroristische aanslag. Ook de psychologische barrière, de weerzin tegen het hanteren van dodelijke ziekten en middelen, lijkt in het licht van de aanslagen op 11 september verder verlaagd.

LAAT 1000 TAARTEN VLIEGEN

1. Inleiding

In de afgelopen jaren heeft Nederland enkele keren kennis gemaakt met het fenomeen taart gooien als politiek actiemiddel. Internationaal kent 'taarting' reeds een veel langere geschiedenis. De meningen over de "schade" ervan lopen uiteen. In het algemeen wordt gesteld dat het gooien met tomaten en eieren kritisch is, het werpen met taarten eerder komisch. Toch zijn ook andere geluiden te horen. Zo stelde psycholoog Jaap van Ginniken in een artikel in het Algemeen Dagblad van 5 januari 1999 dat '*een taart in je gezicht een kras op je ziel is*'. Dit naar aanleiding van het gooien van een taart naar minister Zalm, 'die als met macht beklede persoon ten overstaan van het volk tot in het diepst van zijn wezen vernederd werd', aldus Van Ginniken.

In deze notitie wordt in het kort de geschiedenis geschetst van het 'taarten', met als doel dit actiemiddel te duiden en in perspectief te plaatsen. Daarbij is gebruik gemaakt van het artikel '*Laat 1000 taarten vliegen*' van de Amsterdamse activist Kees Stad in de alternatieve publicatie *Handbuch der Kommunikationsguerilla* en van informatie uit open bronnen over enkele taartacties in Nederland.

2. Verenigde Staten

Het politieke actiemiddel 'taarting' vindt zijn oorsprong in de Verenigde Staten. Op oudjaarsavond 1967 werd in Californië de Youth International Party (YIP) opgericht door een gemengd gezelschap anarchisten: beatniks, hippies en rebelse studenten. Een belangrijke woordvoerder was de bekende Abbie Hoffman die in 1989 zelfmoord pleegde.

Deze zogenaamde yippies wilden door middel van dadaïstische technieken het kwaad in de maatschappij aanpakken. In de loop van de jaren zeventig werd het gooien van, of besmeuren met, taarten één van de meest aansprekende actievormen. Dit leidde er al spoedig toe dat hooggeplaatste figuren ervoor terugdeinsden om in het openbaar op te treden.

Daar kwam bij dat de autoriteiten niet goed wisten hoe met deze actievorm moest worden omgegaan. In de meeste gevallen werden geen aanhoudingen verricht of de daders werden meteen weer op straat gezet. In 1974 kreeg in Ohio de juist herkozen gouverneur James Rhodes te maken met een actie van taarters. Hij had in 1970 de nationale garde naar de campus in Kent gestuurd om een eind te maken aan een anti-Vietnam betoging. Daarbij werden vier studenten doodgeschoten. Bij de inauguratie werd Rhodes besmeurd met een bananencrème-taart. De dader werd gearresteerd en op verzoek van Rhodes voor de rechter gebracht inzake mishandeling. Op de dag voor het proces bewees de dader dat mishandeling door het werpen van taarten niet mogelijk is. Hij liet zich door 26 kameraden taarten, welke actie op verschillende televisiezenders uitgezonden werd. De rechters vonden dit een overtuigend bewijs en spraken de dader vrij, hoewel zij de lol van de "aanslag" niet inzagen.

De meest bekende Amerikaanse taarter was yippy Aron Kay, die met name in 1976 aan de weg timmerde. Hij taartte onder meer VN-ambassadeur Patrick Moynihan, de kunstenaar Andy Warhol, de burgemeester van New York Abe Beame, twee voormalige hoofden van de CIA en een reeks betrokkenen bij het Watergate-schandaal. Deze taart-acties trokken meer aandacht dan alle andere demonstraties in dat jaar. De media smulden van de acties.

Ook in Canada waren taarters actief, met name de uit Vancouver afkomstige groepering Groucho-Marxisten. In tegenstelling tot de Amerikaanse media, die enthousiast reageerden op elke taart-actie, vond de Canadese pers de actievorm minderwaardig: *'Fanatieke terroristen kapen vliegtuigen, lafaards gooien met taarten. Het is een methode om er goedkoop vanaf te komen'*.

Genoemde Groucho-Marxisten traden evenals de uit Dayton (Ohio) afkomstige Revolutionary 3 Stooges Brigade als groep op, hetgeen hen na een actie in staat stelde gemakkelijk de aftocht te blazen.

Dat dit niet altijd lukte ervoeren twee taartwerpers. In de zomer van 1973 gooide een redacteur van het underground-blad Fifth Estate de goeroe Maharaj Ji een taart in het gezicht. Een dag later kreeg de dader bezoek van enkele lijfwachten van de goeroe, die hem met hamers een schedelbreuk bezorgden. In 1978 kreeg de voormalige politiechef en latere burgemeester van Philadelphia, Frank Rizzo, een taart in zijn gezicht tijdens een lezing. Rizzo liet de dader voor het publiek minutenlang door zijn lijfwachten in elkaar slaan, bezocht hem een dag later in het ziekenhuis en dreigde aangifte te doen wanneer de dader de mishandeling zou aangeven.

In de jaren negentig van de vorige eeuw werden de acties met name gericht op chief-executives van grote ondernemingen. Vooral Bill Gates van Microsoft kreeg herhaaldelijk te maken met taartacties, onder meer van de kant van de Bionic Baking Brigade (BBB). De BBB keerde zich later ook tegen genetische manipulatie en de economische globalisering.

2.1 Europa

In Europa is het fenomeen taarten niet zo verbreid. Verschillende hoogwaardigheidsbekleders hebben in het verleden te maken gehad met tegen hen gerichte activiteiten. Zo kreeg in ons land de toenmalige minister-president Ruud Lubbers eens een halve groentekraam naar zijn hoofd geworpen. In Groot-Brittannië viel de conservatieve politicus Michael Heseltine de eer ten deel om als eerste getaart te worden. Dit gebeurde in 1977 tijdens een lezing aan de universiteit van Leeds. Begin jaren tachtig werd Prins Charles, bij een bezoek aan een buurtcentrum in Manchester, door een vrouw getaart.

Dat taarten nauwelijks partijgebonden zijn bleek in 1982 toen het ultralinkse Labour-lid Tony Benn in Wales een taart in zijn gezicht kreeg. De dader kreeg eerst nog de gelegenheid iets in de microfoon te roepen, alvorens hij van het podium werd geduwd en overhandigd aan de politie. Deze liet hem echter direct weer lopen.

Een speciale plaats wordt ingenomen door de Waal Noël Godin, die de laatste twintig jaar met name in België en Frankrijk actief is. Hij heeft zich gespecialiseerd in het taarten van filosofen, politici en mediamagnaten maar ook modekoning Jean-Luc Godard kreeg met hem te maken. Godin zorgt er overigens voor dat hij zijn doelen zeer bewust uitzoekt: *'Het gaat mij niet om de sensatie. Voor elk slachtoffer moet een plausibele verklaring naar voren worden gebracht'*.

Godin, die zich meer en meer toelegt op politici, heeft tot op heden niet te maken gekregen met een proces: *'Ze zouden het wel willen maar dat zou een vernietigend effect hebben op wat zij het belangrijkste vinden: hun goede naam. Telkens wanneer ik aangehouden wordt, hadden de agenten de grootste lol. Vaak kwamen ze met een lijstje van personen die in de toekomst getaart mochten worden'*.

In het interview in *The Observer* (2-7-1997) waaruit bovenstaande citaten stammen gaat Godin nader in op de beste tactiek. Minstens vier personen zijn volgens hem nodig, inclusief iemand met een camera. De taart moet het liefst in het gezicht geduwd worden; vluchten is bijzaak, ook al word je mogelijk in elkaar geslagen. Terugslaan is geheel uit den boze. Aldus Noël Godin, die later ook bezoek zal krijgen van Nederlandse taarters.

2.2 Nederland

Op 2 december 1998 kreeg Nederland te maken met de "werpgroep" Tegen Autoritaire Anti Revolutionaire Types (TAART). Zij lieten zich inspireren door de Amerikaanse Bionic Baking Brigade, zo bleek in een artikel in het activistenblad *Ravage* (18-12-1998). De activisten waren woonachtig in (of frequenteerden) het links-anarchistische bolwerk EuroDusnie in Leiden, dat reeds eerder een taartactie had ondernomen tegen de burgemeester van Noordwijk vanwege de ontruiming van een (gekraakt) hotel. TAART koos op genoemde datum Frits Bolkestein als slachtoffer. Hij hield een lezing aan de universiteit van Leiden en werd besmeurd door drie (veganistische) taarten. Uit het artikel in *Ravage* wordt duidelijk dat taartacties niet spontaan plaatsvinden. TAART-woordvoester Suzanne legt een en ander haarfijn uit:

'Voordat we onze actie deden, gingen er de noodzakelijke voorbereidingen aan vooraf. Als beginnende actiegroep moesten we eerst het een en ander vormgeven aan het project. We besloten dat we onze taarten zouden richten op personen uit de politiek en het bedrijfsleven, die op het moment van de actie in de actualiteit staan. Een goed en duidelijk persbericht is belangrijk. De inhoud ervan zal gaan over de actuele gebeurtenis rond de getaarte persoon en vandaar uit zullen we verbanden leggen naar een omvattender verhaal. We plaatsen het in een breder kader zodat onze achterliggende ideeën en doelen duidelijk zijn. Tevens is het belangrijk om tijdens het gooien van de taart een korte, veelzeggende leus te roepen¹, die wordt namelijk snel overgenomen door de media. Tijdens de actie is het belangrijk dat er pers aanwezig is, zo niet dan kan je de pers uitnodigen of zelf opnames maken. Onze "wapens" zullen we zelf maken en zijn veganistisch en (grotendeels) biologisch van aard.'

De actie tegen Bolkestein verliep precies volgens dit theoretisch plaatje: de eerste taartgooier liep rustig op hem af, vertelde hem dat deze een "vrijhandelsfundamentalist" was en duwde hem de taart in zijn gezicht. Daarna volgden twee andere taarters die enerzijds onder gescheld, anderzijds onder applaus van het publiek, de zaal ongestoord konden verlaten. Vervolgens werd een persbericht opgesteld en zeer breed verspreid.

Het artikel in *Ravage* geeft aan dat met name de economische globalisering aangegrepen zal worden voor het zoeken van doelen. Vooraanstaande personen daarbinnen worden vaak omringd door een aura van fatsoen en degelijkheid, dat in tegenstelling staat tot de kwalijke ideeën die ze uitdragen. Aldus TAART.

De tweede TAART-actie vond plaats op 4 januari 1999 tijdens de officiële opening van de euro-georiënteerde Amsterdamse beurs. Minister Zalm kreeg daar te maken met bananentaart. Ook nu weer werd een link gelegd met zaken als globalisering, rijkdom hier en armoede in de derde wereld en

---

¹ Zie bijvoorbeeld de taarting van Pim Fortuyn.

de rol daarin van beursgenoteerde grote ondernemingen. Tevens werd door de EuroDusnie-adepten nog eens gewezen op de, in activistische optiek, kwalijke rol van de invoering van de euro. Een dag later kreeg de Nijmeegse wethouder Thielen te maken met een dubbele taart van de kant van lokale linkse activisten, die voor deze gelegenheid de naam Bionic Baking Brigade hadden geleend. Thielen verdiende de eerste taart vanwege "regentesk gedrag".¹ De tweede taart kreeg hij voor zijn aandeel in de realisering van het bouwproject Flash Gordon, waartegen met name onder activisten veel weerstand bestond. Aldus de bijgaande claim.

Medio september 1999 deed de milieubeweging GroenFront! van zich spreken. Enige tientallen actievoerders verstoorden een congres van adviesbureau Berenschot in het Noordwijkse Hotel Huis ter Duin. Zij bestormden het podium en schakelden de stroom uit. Vervolgens staken zij een stinkbom af en bekogelden de congresdeelnemers met rot fruit en taart.²

De eerstvolgende in het oog springende taartacties vonden in de herfst van 2000 plaats.³ Begin oktober gooide een bekende Amsterdamse antiglobalist, vanuit die achtergrond, een taart naar de heer Wolfensohn, president van de Wereldbank. Ook de Amsterdamse wethouder Paulien Krikke werd getaart. Dit gebeurde vanwege haar aandeel in de verkoop van de zogenaamde Kalenderpanden.

Eind november werd, tijdens de Conference of Parties 6, de VN-Klimaattop in Den Haag, de Amerikaanse onderminister Frank Loy door een actievoerster getaart vanwege Amerika's (afwezigheid van) aanpak van de opwarming van de aarde. De dader was zonder veel moeite met circa twintig anderen binnengedrongen. De actie was aanleiding om de beveiliging van deze conferentie te verscherpen. Bezoekers moesten vanaf dat moment een paspoort laten zien om binnen te komen.

In 2001 waren geen incidenten te melden. Wél werd door het Comité Mars Op De Oranjes (COMODO) april uitgeroepen tot "nationale taartmaand." Een getaart lid van het Koninklijk Huis zou een houten oorkonde alsmede een fles oranjebitter opleveren. Deze ludieke oproep vond overigens geen navolging.

Op 14 maart 2002 had het incident plaats dat later in diverse analyses werd gebruikt om aan te geven hoe radicaal het linkse activisme inmiddels was geworden. Sommigen immers zagen de kogels van Volkert van der Graaf zelfs als een logisch vervolg op geworpen taarten.

In feite betrof het hier een taarting zoals alle andere. Een groepje, deels eerder reeds vanuit EuroDusnie actieve, taarters had zich nu verzameld onder de naam Biologische Bakkers Brigade (BBB), en taartte de lijstrekker van de Lijst Fortuyn. Geheel indachtig hun (hierboven beschreven) uitgangspunten, en de theorie volgend, keerden zij zich met taart en stank tegen Pim Fortuyn. Ook letten zij er goed op een korte en krachtig leuze te scanderen: *'Op naar de nul zetels!'* In de claimbrief

---

¹ Hij had kort daarvoor volgens de actievoerders GroenLinks uit het Nijmeegse college gewerkt.

² Deze combinatie van taart en stank werd later ook tegen Pim Fortuyn gebruikt, waar een geopend potje boterzuur de aanleiding was voor de veronderstelling van een enkeling dat de taart stront en kots zou hebben bevat.

³ In april van dat jaar was in Leiden SP-wethouder Van Vugt getaart door het Comité Mars Op De Oranjes (COMODO), omdat hij had aangedrongen op strengere veiligheidsmaatregelen in de aanloop naar en tijdens Koninginnedag.

Bijlage   behorende bij brief nr.

verklaarden zij Fortuyn vanilletaarten in zijn gezicht te hebben gegooid en de boekpresentatie in stank gehuld: *'De taarten dienen het charisma van de "onaantastbare" extreem rechtse populist te doorbreken en hem van zijn voetstuk te stoten. Het hele zaakje stinkt. In plaats van hem uit te kotsen¹ beginnen de andere politieke partijen zijn ideeën te omarmen. De aanhang van Fortuyn is binnen zeer korte tijd opgekomen. Ons doel is in net zo korte tijd zijn aantal potentiële zetels terug te brengen tot nul. Stop racisme! Geef Fortuyn geen stem!'*

3. Conclusie en slotopmerking

En met deze taartactie is (voorlopig?) een eind gekomen aan het beoefenen van deze actievorm in Nederland. Het ligt voor de hand dat eventuele nieuwe kandidaten van dit soort activisme even de kat uit de boom kijken, geschrokken als ze zullen zijn door het justitiële vervolg van de actie contra Pim Fortuyn. De daders zijn immers aangehouden en een aantal dagen gedetineerd. Het ligt voor de hand dat nieuwe acties in de toekomst zeer zorgvuldig zullen worden gewogen. Politieke kopstukken zullen mogelijk buiten schot blijven.

In de Verenigde Staten is inmiddels sprake van jurisprudentie naar aanleiding van de taarting van de burgemeester van San Francisco, enige jaren geleden. Hij had bij die actie zijn enkel verzwikt hetgeen aanleiding is geweest om deze actievorm aan te duiden als *"violent crime"*. Daardoor zijn strenge straffen mogelijk geworden. In hoeverre dit voorbeeld hier navolging zal vinden, staat te bezien.

---

¹ Vandaar mogelijk de link die later naar kots is gelegd!

Bijlage   behorende bij brief nr.

VITALE SECTOREN EN INFRASTRUCTUUR

Naar aanleiding van de aanlag op het WTC in de Verenigde Staten van 11 september is door het Ministerie van Justitie, BZK, Defensie en Financiën een actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid opgesteld. Onder actiepunt 10 wordt gesteld: "onder leiding van de Minister van BZK zal een samenhangend pakket van maatregelen ter bescherming van de infrastructuur van overheid en bedrijfsleven (waaronder ICT) worden ontwikkeld". In dit actieplan wordt gesproken over maatschappelijke vitale sectoren, waaronder energie, drinkwatervoorziening, telecommunicatie, transport en gezondheidszorg. De discussie over welke sectoren vitaal zijn en welke niet wordt nog gevoerd, waardoor er momenteel geen officiële lijst bestaat.